

Prof.dr.sc. Stanko Uršić

Zagreb, 21. srpnja 2017.

ANALIZA I MIŠLJENJE

dokumenta „Studija o utjecaju na okoliš – betonara i asfaltna baza na području radne zone Donja Lomnica“

Zaključak/Sažetak:

1. „Studija o utjecaju na okoliš – betonara i asfaltna baza na području radne zone Donja Lomnica“ (u daljem tekstu „Studija“) **neprihvatljiva je kao jedna od osnova za pridobivanje relevantne dokumentacije za zahvat izgradnje navedene asfaltne baze i betonare.**
2. Ključni i središnji razlog nevaljalosti i bezvrijednosti „Studije“ jest potpuno neodgovorno i neznanstveno/neprofesionalno zanemarivanje središnje važnog i rizičnog utjecaja postrojenja asfaltne baze na zdravlje okolnog pučanstva **zbog emisija toksičnih i kancerogenih tvari iz uređaja za pripremu asfalta.**
3. Emisije kancerogenih tvari sadržanih u bitumenu, prije svega poliaromatskih ugljikovodika (PAH) poput benzo(a)pirena i drugih benzopirena, te heteropoliaromatičkih ugljikovodika poput karbazola, krizena, itd, bile bi, uz veliki broj drugih toksičnih tvari iz bitumena, **opasne po zdravlje, ondje trajale desetljećima tijekom korištenja i u dugim vremenskim razmacima tijekom godine, i bile bi također u apsolutno neprihvatljivim razmjerima, kvantitativno i vremenski.**
4. Navedene očite opasnosti po zdravlje, **bitno se povećavaju zbog nedopustivo malene udaljenosti postrojenja od nastanjenih kuća.**
5. Nevjerojatno je i nedopustivo da „Studija“ sve ove činjenice potpuno zanemaruje, što predstavlja kriminalni pristup u odnosu na činjenicu da je Ustavom zajamčeno pravo na zdravlje i čisti okoliš i da bi svrha studije upravo trebala biti prije svega i nadasve voditi računa o zdravlju ljudi i zaštiti okoliša.
6. Nevjerojatno je i nedopustivo, pogotovo polazeći od Ustavom zajamčenih prava na zdravlje i zdravi okoliš, da „studija“ nigdje niti ne spominje a kamoli da primijeni **načelo opreznosti (precautionary principle)** prilikom procjene utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi, načelo koje je u osnovi svih europskih okolišnih zakona/direktiva, koje je i RH prihvatila kao svoju stečevinu, izostavljanje kojega ovdje nije moguće ničim opravdati.

NEKE RELEVANTNE ČINJENICE ZA ANALIZU I PROCJENU „STUDIJE“

Ovdje će biti navedene, ukratko, tek neke relevantne činjenice glede „Studije“ da bi, najosnovnije, osvijetlile gornji zaključak. Naravno, posve sam spreman, ukaže li se potreba, i mnogo opširnije obrazložiti navedeno u zaključku.

1. Apsolutno nigdje u „Studiji“ niti se spominje niti je obrađen ključni rizik po zdravlje okolnog pučanstva koji se neizbježno pojavljuje zbog emisija toksičnih i kancerogenih tvari iz bitumena zagrijavanog u procesu proizvodnje i utovara/transporta pripremanog asfaltnog materijala. To je potpuno nedopustivo i neshvatljivo neodgovorno i kriminalno neprofesionalno.

2. Notorna je i neporeciva znanstvena činjenica da bitumen sadrži veliki broj toksičnih i kancerogenih sastojaka koji na povišenoj temperaturi pripreme bitumena i mineralnih sastavnica asfaltnog materijala izlaze u atmosferu/okoliš predmetnog postrojenja. Osim kancerogenosti spomenutih sastojaka bitumena, valja dodatno naglasiti njihovu toksičnost za čovjekov respiratorni sustav što dovodi do zdravstvenih oštećenja i teškoća glede funkcioniranja tog sustava. Zračna strujanja nakon emisije u neposredni okoliš odnose plinovite i submikronske aerosolne oblike spomenutih toksičnih i kancerogenih tvari u dalji okoliš, tako da nije moguće reći da će posljedice trpjeti samo stanovništvo pogonu najbližeg područja. Od fundamentalnog je značenja činjenica da u isparavanjima/aerosolima koji će dospijevati u okoliš neizbježno treba očekivati kancerogene tvari poput benzo(a)pirena, drugih pirena, krizena, karbazola i drugih poliaromatskih/heteropoliaromatskih spojeva. O tome postoji opsežna literatura, ovdje neka bude spomenuta primjerice samo IARC (International Agency for Research on Cancer, Vol. 103, Lyon, France, 2011) monografska studija iz 2011.

3. Nigdje se u „Studiji“ ne problematizira ključna činjenica da je udaljenost planiranog postrojenja od najbližih domova/stambenih objekata neprihvatljivo i nedopustivo malena, napose uzimajući u obzir dugogodišnji, praktički trajni zdravstveno ekološki rizik izloženosti toksičnim i kancerogenim plinovitim/submikronskim aerosolnim onečišćenjima nastalim zbog zagrijavanja bitumena u procesu pripreme, utovara i transporta asfaltnih materijala. To je skandalozno i kriminalno utoliko što pokazuje ili ignoriranje zakona i propisa koji reguliraju emisije toksičnih/kancerogenih tvari u atmosferu. Jasno je da će blizina pogona značiti izloženost stanovnika bitno većim koncentracijama toksičnih tvari nego u slučaju da je lokacija pogona na prikladno velikoj udaljenosti od stambenih objekata.

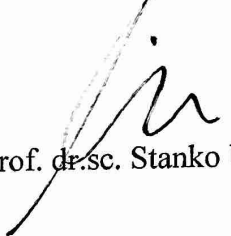
4. Obveza glede emisija očito postoji i bez obzira jesu li ondje taksativno navedeni i izvori emisija slični asfaltnom postrojenju, budući da **temelj za uspostavu regulative nisu postrojenja po sebi, već toksične emisije iz tih postrojenja**; jasno je da kada ista postrojenja ne bi emitirala toksična onečišćenja da bi bilo nepotrebno uopće spominjati ih. Kao što je i očito da se korektna primjena zakona **mora** odnositi i na eventualna tehnološki nova postrojenja koja zakon u vrijeme donošenja nije mogao predvidjeti, a koja bi stvarala onečišćenja koja inače zakon tretira kao nedopustiva.

5. Povezana je s gore navedenim skandalozna činjenica da priložene sheme postrojenja nigdje ne sadrže informaciju o bilo kakvom filteru za isparavanja iz bitumena. Filter koji je naveden

na shemi asfaltne baze namijenjen je odprašivanju mineralnog materijala, u to dijelu procesa kada još uopće nije uključeno dodavanje bitumena; osim toga, to je vrećasti filter koji ni inače ne zaustavlja plinove već samo (eventualno) mikronske i veće čestice.

6. Jasno je odatle da se o ključnoj opasnosti po zdravlje ljudi, ispuštanju toksičnih i kancerogenih plinova i submikronskih aerosola uopće ne vodi računa niti se to u „Studiji“ razmatra.

7. Pritom je od fundamentalne važnosti za procjenu štetnog djelovanja koncentracija, učestalost, trajanje kao i ukupno trajanje, odnosno dugotrajnost perioda pojavljivanja štetnih emisija. Ovdje se radi izričito o dugogodišnjim opasnostima i nesumnjivo toksikološki značajnim koncentracijama s obzirom na veliki satni kapacitet (160t/sat) planiranog postrojenja. Nema nikakve sumnje da će zbog atmosferskih strujanja u području lokalno pučanstvo, a napose stanovnici najbližih kuća biti ozbiljno izloženi udisanju toksičnih/kancerogenih tvari.

Prof. dr.sc. Stanko Uršić